

Pettuseriskide uuring Eestis 2018

Ernst & Young Baltic AS
2018

The better the question. The better the answer.
The better the world works.

Metoodika

- ▶ Uuringu eesmärgiks oli mõista uusimaid seisukohti äritegevusega seotud riskide (sh pettused, korrupsioon) juhtimisel Eesti äriühingutes ja avaliku sektori asutustes.
- ▶ Veebipõhine küsitlus viidi läbi aprillis 2018 organisatsioonis juhtimisfunktsiooni omavate isikute hulgas.
- ▶ Uuringus esitati 22 küsimust, millest:
  - ▶ 3 küsimust käsitlesid vastaja profiili,
  - ▶ 5 küsimust käsitlesid organisatsioonis tuvastatud pettuseid,
  - ▶ 14 küsimust käsitlesid üldiselt organisatsioonis kasutatavaid sisekontrolli meetmeid pettuste tuvastamiseks ning muid antud teemaga seotud ettepanekuid ning põhimõtteid.
- ▶ Uuringus on osade küsimuste puhul võrdluseks välja toodud ka 2016. ja 2017. aasta tulemused.
- ▶ Kokku osales küsitluses 190 vastajat.

Kokkuvõte küsitlusest

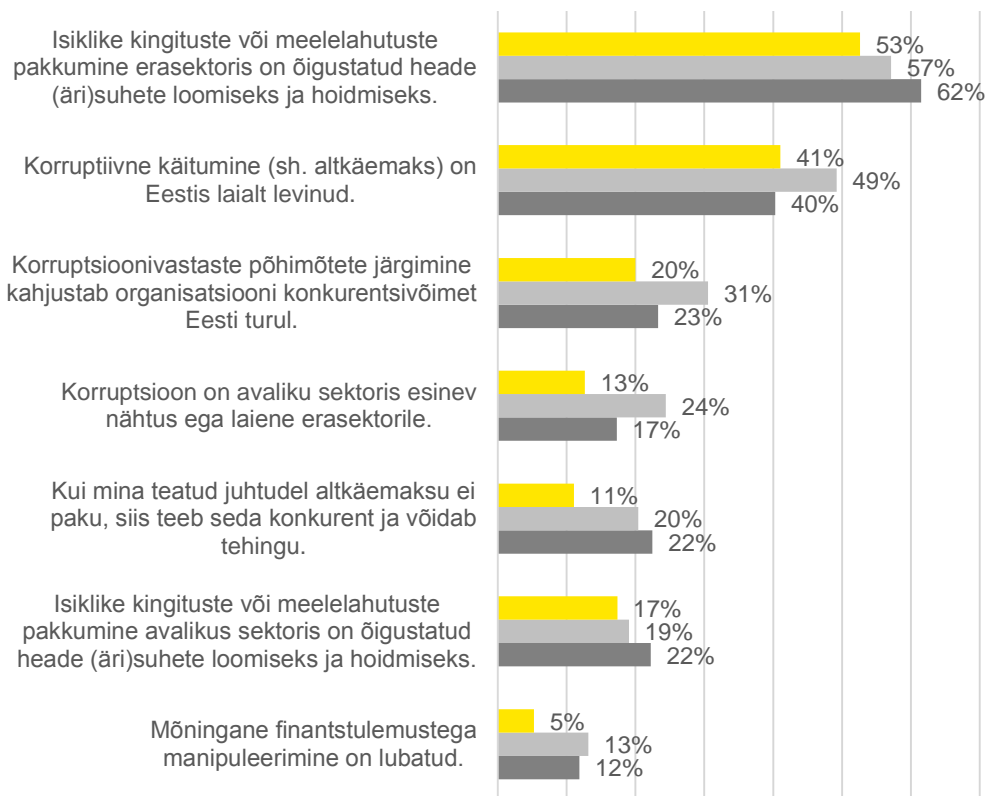
„Eetiline äritegevus ja eetika põhimõtete järgimine on Eesti organisatsioonidel aidanud saavutada edu“

Palun valige sobivaim vastus järgmiste väidete kohta:

„Võrreldes eelmise aastaga on kahanenud vastanute osakaal, kelle arvates on korrupsioon vaid avalikus sektoris esinev nähtus“

Palun valige sobivaim vastus järgmiste väidete kohta:

- 2018 - Olen täielikult/osaliselt nõus
- 2017 - Olen täielikult/osaliselt nõus
- 2016 - Olen täielikult/osaliselt nõus

1/5 vastanutest usub, et korrupsioonivastaste põhimõtete järgimine kahjustab organisatsiooni konkurentsivõimet Eesti turul

Võrreldes 2016. aastaga on oluliselt kahanenud vastanute osakaal, kelle arvates isiklike kingituste pakkumine on õigustatud

41% vastanutest on palutud tasuta eraelulises situatsioonis sularahas või tšekki võtmata.

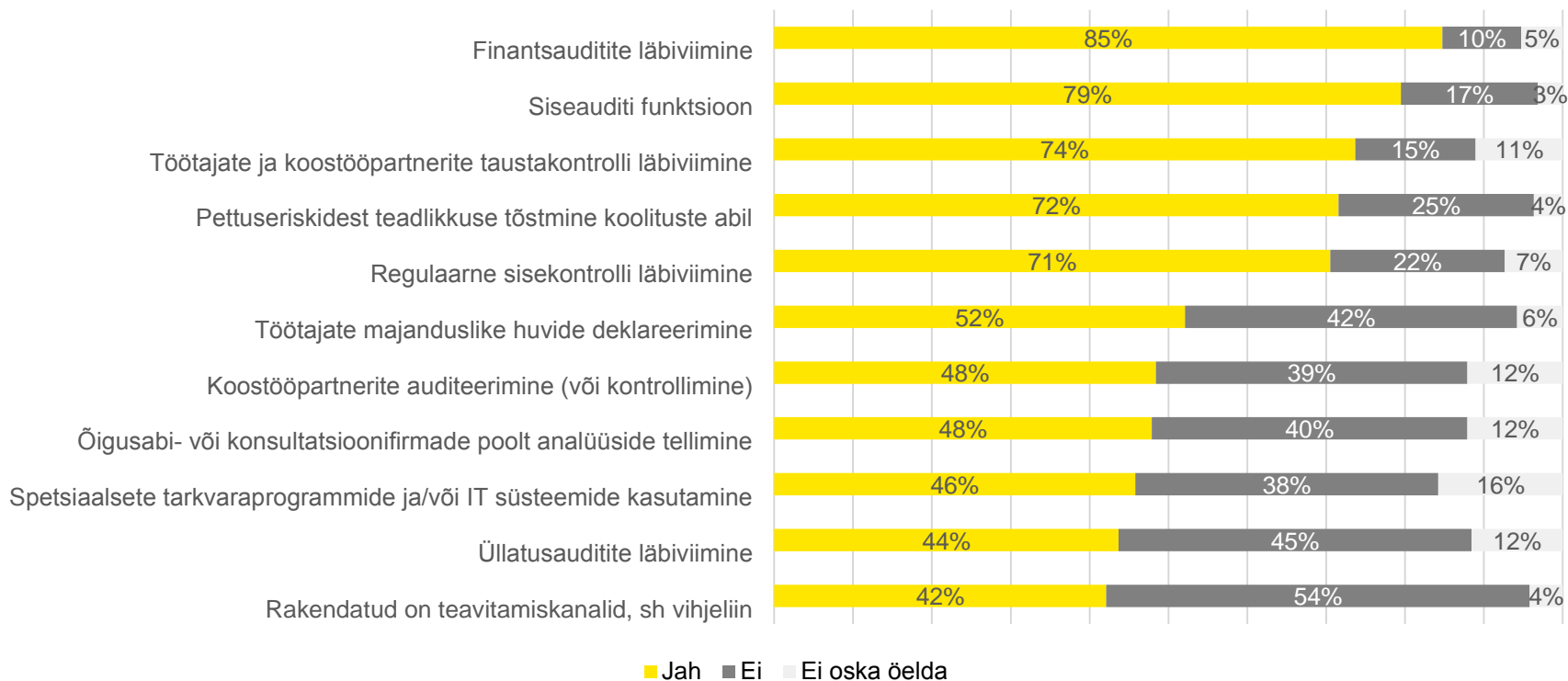

„Pettuste ennetamisel ja avastamisel tuginetakse eelkõige finants- ja siseauditi tulemustele“

65% vastanutest usuvad, et nende organisatsioonis kasutusel olevad meetmed on pettuse avastamiseks tõhusad

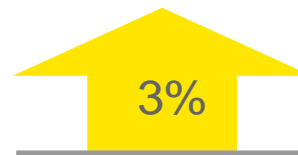
Milliseid meetmeid kasutatakse Teie organisatsioonis pettuste ennetamiseks ja avastamiseks?

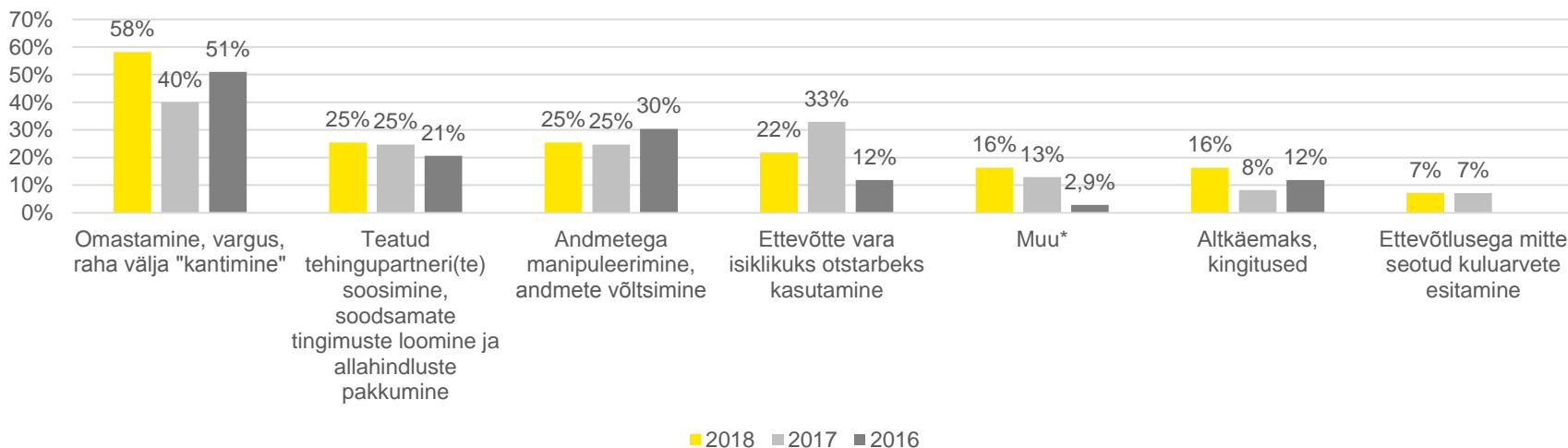

„Suurimateks probleemideks on omastamine, vargus, teatud tehingupartnerite soosimine ja andmetega manipuleerimine“

1/3 vastanutest kinnitavad, et viimase kahe aasta jooksul on esinenud nende organisatsioonis pettuse/varguse juhtumeid. Kahe aasta võrdluses on kasvanud nende organisatsioonide osakaal, kus on tuvastatud pettusejuhtumeid.

Kirjeldage, mis liiki pettus avastati

*huvide konfliktiga tehingute läbiviimine või läbiviimise katsed; asutuse ressursside mittesihipärane kasutamine; käimasolev uurimine, mille sisu pole avalikustatud

„Küsitluses osalejate arvates on sobivaim meetod pettusejuhtumite avastamiseks äriinfo analüüs ja kogumine ning töötajate taustakontroll värbamisel“

Võrreldes eelnevate aastatega on kasvanud vastajate osakaal, kes peavad töötajate taustakontrolli ning regulaarset pettuseriskide hindamist sobivaks meetodiks

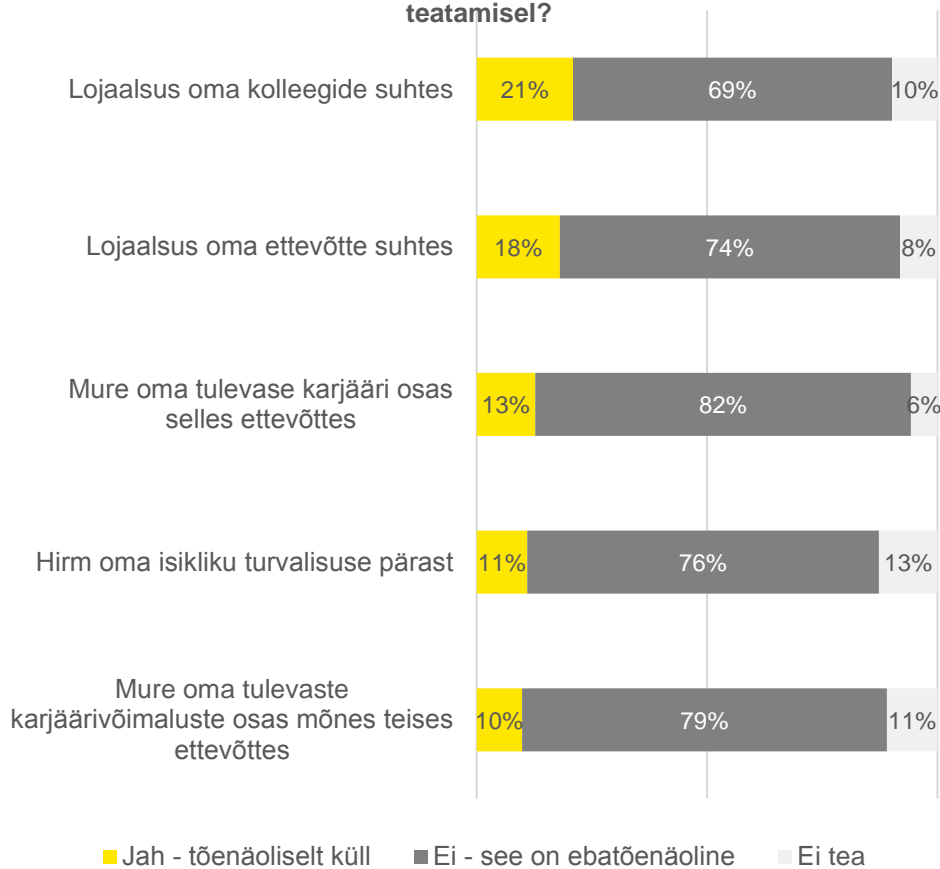

Millised meetodid on Teie arvates sobivad pettusejuhtumite avastamiseks?

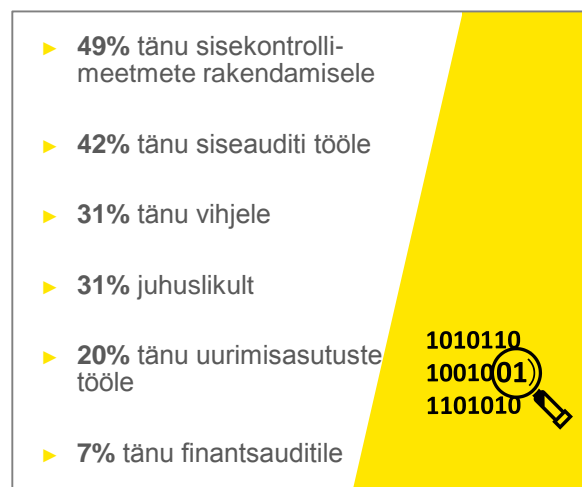
„Kõige enam takistab väärkäitumisest teavitamast lojaalsus oma kolleegide ja ettevõtte suhtes“

Kas mõni alljärgnevatest teguritest (kui üldse) võiks Teid takistada oma organisatsioonis esinenud väärkäitumisest (sh pettustest, altkäemaksust või korruptsioonist) teatamisel?

Organisatsioonides, kus viimase 24 kuu jooksul mõni pettusejuhtum aset leidis, avastati need tänu allpool esitatud meetoditele.

Vastajatel oli võimalik valida pettusejuhtumite avastamise meetodina mitu varianti.

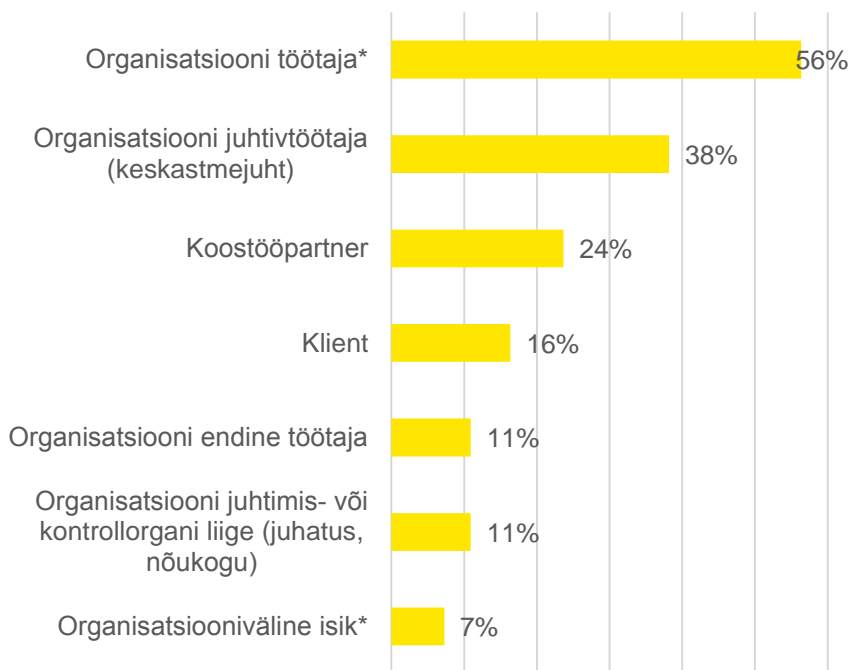

Ligi poolte vastanute hinnangul oli sisekontrollimeetmete rakendamine pettuse avastamisel võtmetähtsusega.

„Valdav enamus pettuseid on toime pandud organisatsiooni lihttöötaja või keskastmejuhi poolt“

Organisatsioonides, kus viimase 24 kuu jooksul mõni pettusejuhtum aset leidis, panid rikkumise toime järgmised isikud:

Viimase 24 kuu jooksul on vastanutel palutud teha järgnevat tegevusi:

9% vastanutest on palutud märkida lepingule varasem/hilisem kuupäev

6% vastanutest on palutud „olla loominguiline“ hindamiste ja varude aluseks olevate eeldustega

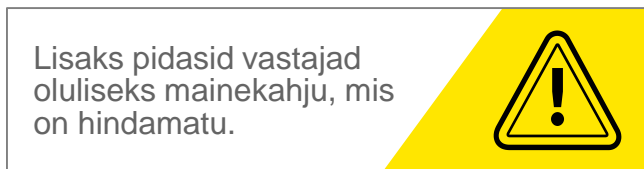
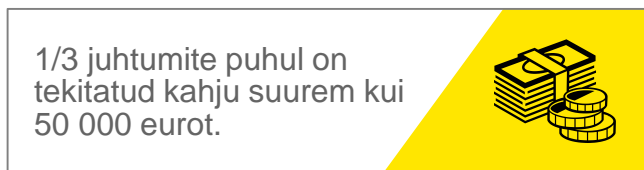
5% vastanutest on palutud „ilustada“ majandustulemusi või maksta kellegi isiklik kulu läbi ettevõtte kulude

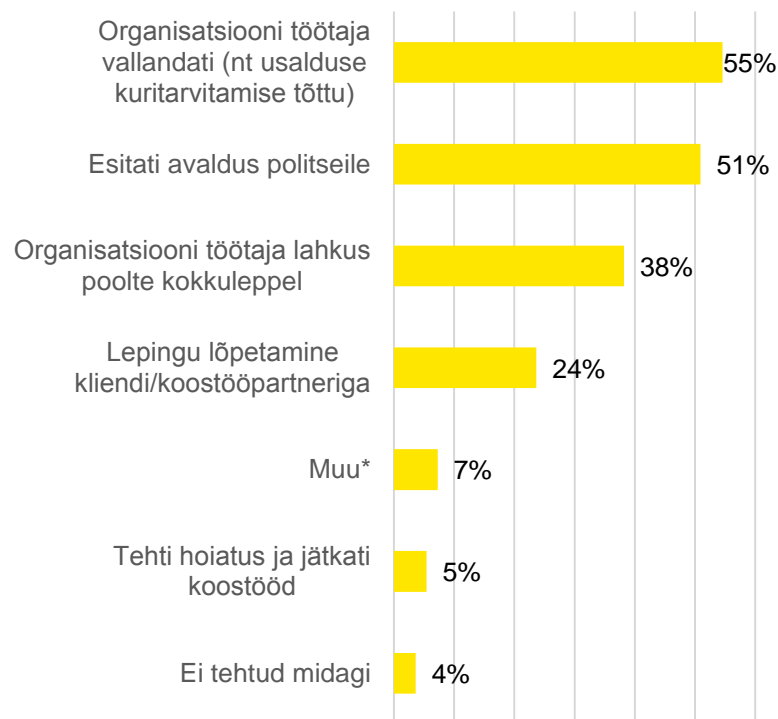
* Organisatsioonis töötav spetsialist, lihttööline, ajutised töötajad, teenindajad, andmetöötaja, assistent, müügiinsener, kinnisvarahaldur

„Valdav enamus pettusejuhtumeid on tekitanud organisatsioonidele rahalise kahju“

Kui vastajad oskasid välja tuua viimase 24 kuu jooksul läbi pettuse organisatsioonidele tekitatud kahju suurust, hinnati seda järgnevalt:

Viimase 24 kuu jooksul avastatud pettusejuhtumi(te) tagajärjed olid järgnevad:

* Otsus on alles tegemisel; pettus avastati pärast töötaja lahkumist; võeti kirjalik selgitus

Mis vastanute arvates aitaks vähendada korrupsiooni Eestis:

▶ Teadlikkuse tõstmine

- ▶ „Eetiliste väärtuste kasvatus juba lasteaias ja koolis“
- ▶ „Organiseeritud teavitustegevus ja selgitustöö, meetmete ja juhismaterjalide näidiskirjeldused“
- ▶ „Regulaarsed koolitused ettevõtetes koos praktiliste näidetega“

▶ Sisekontrollimeetmete rakendamine

- ▶ „Pistelise kontrolli“
- ▶ „Juhtimisfunktsiooni ja kontrollfunktsiooni lahusus“
- ▶ „Eetikakoodeks kõigile kohustuslikuks“
- ▶ „Regulaarne pettuseriskide hindamine, siseaudit“
- ▶ „Hea personalipoliitika rakendamine“

▶ Läbipaistvus

- ▶ „Juhtivtöötajate rotatsioon avalikus sektoris“
- ▶ „Elektrooniliste arvete ja kviitungite kohustuslikuks muutmine“
- ▶ „Avaliku raha jagamine läbipaistvamaks“
- ▶ „Riigi õhemaks muutmine IT süsteemide rakendamise abil – e-menetlused; annetuste register; riigihangete register; maksu- ja vararegister avalikuks“

▶ Suurem avalikustamine

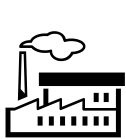
- ▶ „Esinenud juhtumite suurem avalikustamine ning laiem meediakajastus“
- ▶ „Palkade/aastasissetuleku avalikustamine“
- ▶ „Tegelike kasusaajate avalikustamine“

▶ Karistused

- ▶ „Suuremad volitused uurimisorganitele ning karmimad karistused“
- ▶ „Karistatud isikute pikk valdkonnas tegutsemise keeld, edasise tegevuse piiramine“
- ▶ „Karistusõiguslike meetmete proportsionaalsus, sh tõhusam ärikeeldude rakendamine, järelvalve ning karistuste mõjus“

„Valitud sektorites peaks olema kehtestatud karmimad pettuste ja korrupsiooni ennetavad meetmed“

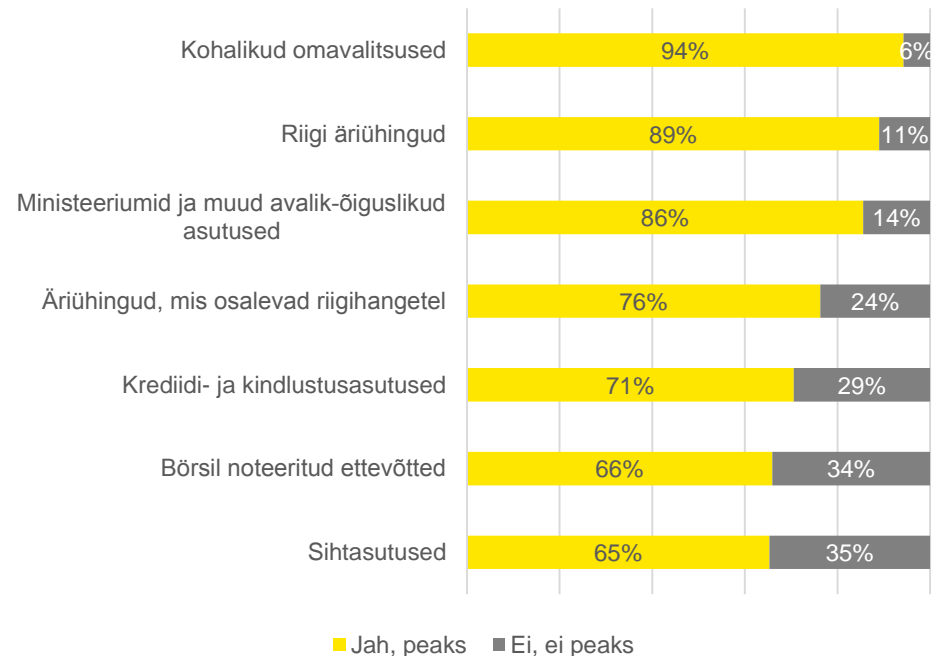
46% vastanutest usub, et ISO 37001 sertifikaadi olemasolu suurendaks usaldust ettevõtte suhtes

Üle 65%
vastanutest usuvad,
et osadel organisatsioonidel
tuleks kehtestada täiendavaid
pettuse- ning
korrupsioonivastaseid
nõudeid

Millistele organisatsioonidele Eestis peaks kehtestama pettuseid ja korrupsiooni ennetavaid (täiendavaid) nõudeid (nt eetikakoodeks ettevõtte kodulehel, ISO või teistele standarditele vastavus, kohustuslik pettuse- ja korrupsiooniriskide hindamine)?

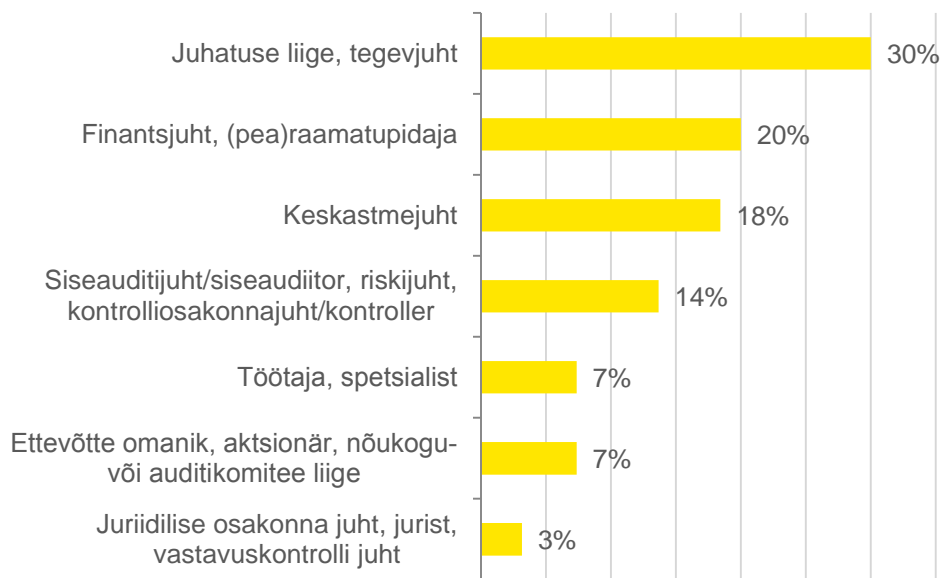

Vastajate profiil

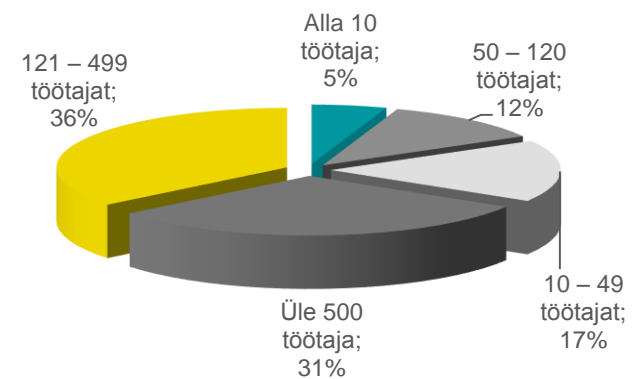

Vastajate profiil

Vastanute ametikoht

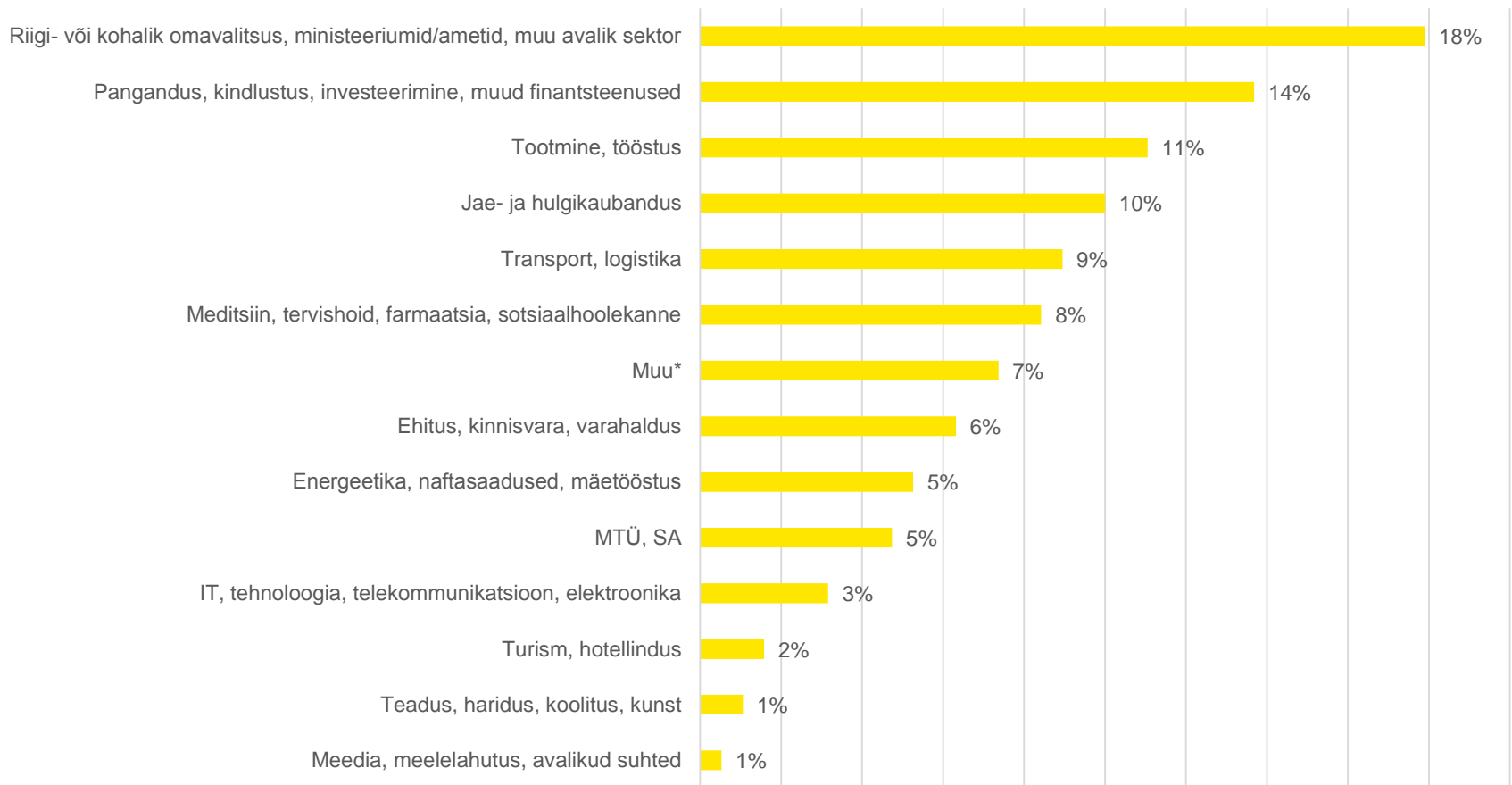
Organisatsiooni suurus

Vastajate profiil

Milline on Teie organisatsiooni peamine tegevusala?

* Õigusteenused, keskkonnateenused, infrastruktuur, turu-uuringud, remonditeenused, tehnoulevaatus, turvateenused, vee- ja kanalisatsiooniteenused, põllumajandus

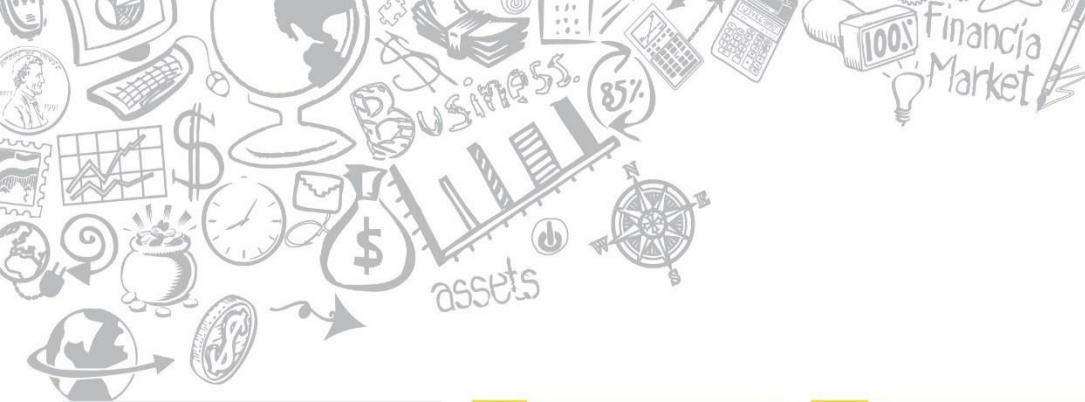

EY | Audit | Maksukonsultatsioonid | Tehingute nõustamine | Ärikonsultatsioonid

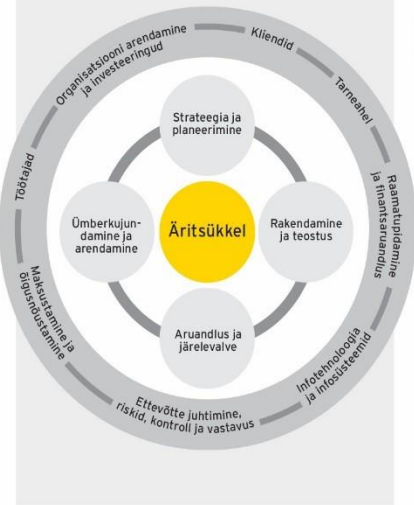
Ernst & Young Baltic AS on Baltikumi suurim ärikonsultatsiooniettevõtte. EY Eesti kontoris töötab üle 120 ja Baltikumi meeskonnas üle 600 kogenud spetsialisti. Rahvusvaheliselt on EY üks maailma juhtivatest ärikonsultatsiooni, tehingute nõustamise, auditi- ja maksuteenuste pakkujatest.

Täpsem info: <http://www.ey.com/EE>.

(+372) 611 4610
Jaan.Riima@ee.ey.com

EY teenused toetavad Teie äritegevust

Organisatsiooni arendamine ja investeringud

- Strateegia, planeerimine, prognoosimine
- Organisatsiooni struktuur ja protsessid
- Projektijuhtimine ja -hindamine
- Tasuvusuuringud ja investeerimisplaanid
- Oma- ja võlakapitali kaasamise ning projekti finantseerimise alane nõustamine
- Ostu- ja müügitehingute protsessi juhtimine ja finantsnõustamine (M&A)
- Tehingute nõustamine (ostja- ja müüjapoolne due diligence, IPO), hindamine
- Tehingutega seotud maksude, seaduste, raamatupidamise alased küsimused

Infotehnoloogia (IT) ja infosüsteemid (IS)

- IT-strateegia ja -valitsemine
- IT ja IS funktsiooni ümberkujundamine
- IT alaste investeringute tasuvus
- IT tsentraliseerimine, sisseostmine, pilvandmetöötlus
- Tehnoloogilised võimalused äritegevuse toetamiseks
- Andmeanalüüs
- IS-nõuded kliendi, tarneahela, varade, personali, finants-, e-teenuste, ettevõtte süsteemidele
- Infosüsteemide juurutamise nõustamine ja kvaliteedikontroll
- IT riskid, turvalisus ning haldus- ja kontrollikeskkond

Kliendid

- Klienditeeninduse parandamine
- Kliendisuhete juhtimine
- Teenindusüksli haldamine
- Tugikeskused
- Turundus-/müügikulutuste optimeerimine
- Käibekadude analüüs
- Maksude, seaduste, pettuste, IT alased teenused

Ettevõtte juhtimine, riskid, kontroll ja vastavus

- Juhtimisalane nõustamine
- Riskide haldamine
- Sisekontrollisüsteemid
- Siseaudit
- Kvaliteedijuhtimise süsteemid
- EL-i vahendite haldus- ja kontrollisüsteemid
- Vastavusaudit
- Pettuste uurimine ja ennetamine ning ettevõtete vaheliste vaidluste vahendamine

Tarneahel

- Tarneahela ja tootmise ümberkujundamine
- Käibekapitali struktuuri parandamine
- Tarnijatsükli haldamine
- Hankeprotsessi täiustamine
- Varahaldusprotsessi täiustamine
- Tulemusjuhtimine ja motivatsioonisüsteemid
- Tarneahelaga seotud maksude, seaduste, pettuste, IT alased teenused

Maksustamine ja õigusnõustamine

- Maksuarvestus ja maksunõustamine, maksude õigsuse kontroll ning maksuvaidlused
- Äriühingu ja eraisiku tulumaks, tööjõumaksud, käibemaks, aktsiisid
- Siirdehinnad
- Maksupoliitika, maksude majandusliku mõju hindamine, lobitöö
- Varakate eraisikute nõustamine maksustamise ja pärandi ülemineku küsimustes
- Ühinguõigus ja äriõigus, maksejõuetused, restruktureerimised, läbirääkimised, kohtuvaidlused, arbitraaz, õigussekretär
- Konkurentsi, sotsiaalkindlustuse, kinnisvara, EL-i, intellektuaalomandi, andmekaitse, frantsiisi, väärtpaperitega seotud õigusnõustamine

Raamatupidamine ja finantsaruandlus

- Finantsaruannete audit ja ülevaatus
- Muud kindlustandvad teenused
- Raamatupidamine, palgaarvestus ja tööjõurent
- Raamatupidamisalane nõustamine, sise-eeskirjad ja metodoloogiad
- Finantsfunktsiooni ümberkujundamine ja juurutamine
- Tugikeskused
- Aruandlus- ja kontrollisüsteemid

Töötajad

- Personalipoliitika ja protseduureeglid
- Töötajate motiveerimine ja tasustamine
- Maksuefektivesed palgasüsteemid
- Personali pädevusmudelid
- Personalipoliitika hindamine, kavandamine ja ümberkujundamine
- Tööjõu piiriülene liikumine
- Tööõigus, tööjõu restruktureerimine
- Töötajate koolitamine strateegia, juhtimise, raamatupidamise, riski, auditi, IT, IS-i alal